

Poroti u Milanu predstavio sam neke ideje o klasnoj borbi i proletarijatu koje su izazvale kritiku i čuđenje. Zbog toga je najbolje da ih pobliže pojasnim.

Ljutito sam protestirao protiv optužbi da potičem na mržnju; objasnio sam da sam u svojim djelima uvijek težio prikazati kako društvena nepravda ne ovisi o zloći jednog ili drugog gospodarara, jednog ili drugog upravitelja, već ponajviše o gospodarima i upraviteljima kao institucijama; dakle, lijek ne leži u promijeni pojedinih vladara, već je potrebno dokinuti sam princip po kojem ljudi dominiraju nad ljudima; također sam objasnio da sam uvijek naglašavao kako proleter i nisu individualno bolji od buržoazije, čemu svjedoči činjenica da se radnik ponaša poput običnog buržuja, ili čak i gore, čim se nekim slučajem dokopa bogatstva i moći.

Moje izjave su iskrivljenje, krivotvorene, te ih je buržoaski tisak predstavio u lošem svjetlu, a razlog je jasan. Dužnost tiska, plaćenog da brani interese policije i grabežljivaca, je da sakrije istinsku prirodu anarhizma od javnosti i potvrdi priče o anarhistima kao ljudima punim mržnje i nagona za uništavanjem; tisak to radi po dužnosti, ali moram priznati da često to radi u dobroj vjeri, iz čistog i jednostavnog neznanja. Takvo novinarstvo, koje je nekad bilo poziv, postalo je običan posao i biznis, a novinari nisu izgubili samo svoj etički smisao, već i intelektualno poštenje koje priječi ljude da ne govore o onome što ne poznaju.

Zaboravimo na trenutka na piskarala i porazgovarajmo o onima koji se s nama razilaze u idejama, ili često samo u načinu predstavljanja ideja, ali svejedno ostaju naši prijatelji jer iskreno ciljaju na isti cilj kao i mi.

Čuđenje ovih ljudi je nepobuđujuće do tog stupnja da pomišljam kako je ono ustvari izvještačeno. Oni ne mogu ignorirati da ja govorim i pišem te stvari proteklih pedeset godina i da su iste stvari, u moje vrijeme, ali i prije mene, izrekle već stotine i tisuće anarhista.

Razgovarajmo radije o razilaženjima.

Postoje ljudi „naklonjeni radnicima“ koji smatraju da su žuljevite i grube ruke božanski prožete svim zaslugama i svim vrlinama; oni protestiraju ako se drznete govoriti o ljudima i čovječanstvu, propuštajući se pritom zakleti na sveto ime proletarijata.

Istina je da je povijest učinila proletarijat glavnim instrumentom sljedeće društvene promijene, i da se oni koji se bore za uspostavu društva u kojem će sva ljudska bića biti slobodna i obdarena svim sredstvima za primjenu vlastite slobode, moraju uglavnom osloniti na proletarijat.

Kako je danas gomilanje prirodnih resursa i kapitala, koji su stvoreni zbog prošlih i sadašnjih generacija, glavni uzrok potlačenosti masa i svih društvenih zlodjela, prirodno je da oni koji nemaju ništa, te su time izravno i jasno zainteresirani za podjelu sredstva za proizvodnju, budu glavni agenti nužnog izvlaštenja. Iz ovog razloga se naša propaganda posebice obraća proletarijatu, kojemu uvjeti života, s druge strane, često onemogućuje da ustane i zamisli taj uzvišeni ideal. Ali, ovo nije razlog da se siromašne fetišizira samo zato jer su siromašni; niti je to razlog da ih se potiče da vjeruju da su urođeno superiorniji i da im stanje stvari koje nije zastalo zahvaljujući njihovim zaslugama ili volji daje za pravo da čine zlo drugima onako kako su to drugi činili njima.

Siromaštvo ne bi bilo tako strašna stvar kao što jest da ne proizvodi moralnu surovost, kao i materijalnu povredu i fizičku degradaciju koja nastaje ako se ono nastavlja iz generacije u generaciju. Siromašni imaju drugačije mane od onih proizvedenih bogatstvom i moći u privilegiranim klasama, ali nipošto ne bolje.

Ako buržoazija stvara ljude poput Giolittija i Graziana te mnoge druge s duge liste mučitelja čovječanstva, od velikih osvajača do pohlepkih i gramzljivih sitnih šefova, također stvara i ljude poput Cafiera, Reclusa i Kropotkina, i mnoge druge ljude koji su u bilo kojoj epohi žrtvovali vlastite klasne privilegije za jedan ideal. Ako je proletarijat dao i daje tolike heroje i mučenike kako bi ostvario cilj ljudskog iskupljenja, također je dao i svoj dio bjelogardejaca, koljača, izdajica vlastite braće, bez kojih buržoaska tiranija ne bi potrajala niti jedan jedini dan.

Kako mržnja može biti izjednačena s principom pravde, s prosvijećenim duhom potrebe, kada

je jasno da je zlo posvuda, te da ono ovisi o stvarima koje premašuju individualnu volju i odgovornost?

Neka bude onoliko klasne borbe koliko je to moguće, ako pod klasnom borbom podrazumijevamo borbu eksploatiranih protiv eksploatatora za ukidanje svake eksploatacije. Takva borba je put moralnog i materijalnog uzdizanja i ona je glavna revolucionarna sila na koju se može osloniti.

Ali neka ne bude mržnje, zato jer ljubav i pravda ne mogu proizići iz mržnje. Mržnja rađa osvetu, želju da se zgazi neprijatelj, potrebu da se utvrdi vlastita superiornost. Mržnja, ako pobijedi, može biti jedino temelj novih vlada, ali nikako ne može biti temelj anarhije.

Nažalost, iako je razumjeti mržnju tolikih bijednih duša čija tijela i osjećaje muče i iznajmljuje naše društvo, ali čim pakao u kojem žive osvijetli ideal, mržnja nestaje i na njeno mjesto dolazi goruća želja za borbom za dobrobit svih ljudi.

Iz ovog razloga, ne mogu se pronaći istinski mrzitelji među našim drugovima, iako postoje mnogi retoričari mržnje. Oni su poput pjesnika koji je dobar i miroljubiv otac, ali pjeva o mržnji jer mu to pruža mogućnost sastavljanja dobrih stihova... ili možda loših. Govore o mržnji, ali njihova mržnja je sačinjena od ljubavi.

Iz ovog razloga, iako me nazivaju raznim imenima, ja ih volim.

Preveo: Tomislav Špišić

Izvor: <http://www.marxists.org/archive/malatesta/1921/09/classhate.htm>